

Christoph von Schmid

**Iosafat, o istorie din timpurile de glorie
ale creștinismului**

© Librăria și Tipografia SACHE PAVLOVICI, CRAIOVA, 1910

© DOXOLOGIA
ISBN 978-606-666-552-0

Christoph von Schmid

**Iosafat, o istorie din timpurile de glorie
ale creștinismului**

Traducere din limba germană
pr. Alexandru PETRESCU

Tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului
TEOFAN
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

DOXOLOGIA
Iași, 2016

Cuprins

Prefață (la prima ediție)	7
Capitolul I. Băiatul vesel	11
Capitolul II. Un bătrân	15
Capitolul III. Tânărul întristat	19
Capitolul IV. Orbul, surdul și ologul	23
Capitolul V. Tânărul vânător	28
Capitolul VI. Pustnicul	34
Capitolul VII. Neguțătorul	37
Capitolul VIII. Varlaam povestește	48
Capitolul IX. Varlaam povestește mai departe	64
Capitolul X. Robul credincios	76
Capitolul XI. Iosafat se botează	81
Capitolul XII. Prizonierul	87
Capitolul XIII. Iosafat ca rege	94
Capitolul XIV. Pelerinul	99
Capitolul XV. Biserica	104
Capitolul XVI. Regele Avenir	111
Capitolul XVII. Regele Avenir și Varlaam	115
Capitolul XVIII. Adevărul religiei creștine	121
Capitolul XIX. O sărbătoare de sfântă bucurie	131
Capitolul XX. Cea mai frumoasă coroană	138

Prefață (la prima ediție)

Văzând că lucrările pe care le-am tradus și publicat până acum în limba română sunt primite și citite cu plăcere de cei doritori de hrană sufletească, m-am hotărât a lucra înainte tot pe același subiect. Mărturisesc că nu dorința de câștig material mă îndeamnă la această muncă, oarecum obositoare, ci râvna fermă de a contribui cu ceva la dezvoltarea sentimentului religios. Aș fi mulțumit dacă mi-ar ieși măcar cheltuielile de tipar. Adevărata mea răsplată constă în îndemnările la lucru, în cuvintele de îmbărbătare și de felicitare pe care le-am primit și le primesc de la cei competenți, între care sunt și câțiva ierarhi distinși ai țării, precum și în manifestările de mulțumire pe care le primesc mereu prin viu grai și în scris de la cititorii cărților mele. Mulțumită Domnului, de data aceasta prezint cititorilor o nouă lucrare care, prin conținutul său plăcut, atrăgător și edificator, nu e întru nimic mai prejos decât celelalte publicate până acum. Se va vedea în ea influența miraculoasă și mântuitoare a învățăturii creștine asupra inimilor celor mai vârtoase și minților celor mai rătăcite.

Subiectul istorisirii din cartea de față este luat din timpurile de glorie ale creștinismului. Acțiunea se petrece prin secolul al IV-lea al erei creștine, în India, unde prima sămânță a Evangheliei a fost semănată de Sfântul Apostol Toma.

Autorul, iscusitul scriitor Christoph von Schmid, a luat subiectul acestei lucrări de la o scriere intitulată *Viața cuvioșilor părinți Varlaam și Iosafat* a renumitului părinte bisericesc Ioan Damaschinul. Această scriere a Sfântului Ioan Damaschinul a fost tradusă în limba română de logofătul Udriște Năsturel la anul 1648¹.

Data fiind însemnătatea Sfântului Ioan Damaschinul, primul alcătuitor al inimoasei istorisiri ce ne stă de față, cred că nu este de prisos a schița în câteva cuvinte viața sa.

Sfântul Ioan Damaschinul s-a născut pe la începutul veacului al VIII-lea în orașul Damasc de unde și-a luat și numele de Damaschinul. Tatăl său, Sergiu, a ocupat o înaltă demnitate la curtea califului din Damasc, iar după el a urmat fiul său Ioan. Ca învățător și educator în copilărie și în tinerețe Sfântul Ioan l-a avut pe eruditul monah Cosma de Calabria. De timpuriu, dânsul a dat la iveală un distins talent oratoric și de aceea i s-a dat și epitetul de „Hrisoroas”². Fiind în serviciul califului, a fost pârât acestuia de către vrăjmașii săi că ar conspira împotriva statului și, drept pedeapsă, i s-a tăiat mâna. Fiind vindecat în mod miraculos, Sfântul Ioan a părăsit slujba și viața lumească și s-a retras în Mănăstirea Sfântului Sava din Palestina unde s-a făcut monah. Pătruns de o adâncă evlavie și de o credință neșovăielnică pentru adevărata învățătură a Bisericii creștine, Sfântul Ioan Damaschinul a desfășurat o activitate uimitoare în apărarea Sfintei Biserici și a tezaurului ei sacru. O luptă

---

¹ Domnul General P.V. Năsturel a tipărit această scriere întocmai după traducerea amintită, cu o valoroasă prefață.

² Râu de aur.

aprigă și devotată a dus împotriva iconoclaștilor³, mai ales împotriva împăraților bizantini Leon Armeanul și Constantin Copronimul. Scrierile sale în apărarea cultului icoanelor erau citite cu zel de toți fiii Bisericii creștine. Multe a suferit de pe urma acestei lupte plină de sacrificiu. Un talent deosebit a manifestat și în compunerea cântărilor bisericești și deci, pe drept cuvânt, este cel mai mare și iscusit imnograf al Bisericii Ortodoxe. De la el ne-au rămas cântările de la Sfintele Paști, de la Nașterea Domnului, de la Botez și de la alte praznice împărătești. Tot el este autorul *Octoibului* sau al Cântărilor pe opt glasuri ce se folosesc în biserică.

Sfântul Ioan Damaschinul a mai scris și alte opere de valoare, ca *Expunerea precisă a credinței ortodoxe*, în patru cărți, trei discursuri pentru apărarea sfintelor icoane, diferite tratate apologetice împotriva mahomedanilor și a diferiților eretici și altele. Iată cum începe el discursurile sale pentru apărarea icoanelor: „Cunoscând micimea și nevrednicia mea, ar fi trebuit să tac pentru totdeauna, să păzesc o tăcere perpetuă și să mă mulțumesc a plânge păcatele mele înaintea lui Dumnezeu; văzând că Biserica e cuprinsă de mare vijelie, am crezut că nu trebuie să mai tac pentru că mă tem mai mult de Dumnezeu, decât de un împărat pământesc... Împăratul guvernează statul, dar nu trebuie să ia hotărâri împotriva doctrinei divine; autoritatea sa e mărginită”.

El a murit la adânci bătrâneți pe la anul 787, iar Biserica, pentru sfințenia vieții și meritele sale, l-a trecut între sfinți și-i prăznuiește amintirea la 4 decembrie.

---

³ Luptători împotriva sfintelor icoane.

Persoanele care joacă rolul important în istorisirea noastră sunt trecute de asemenea între sfinți sub numele de Cuvioșii Părinți Varlaam și Iosafat, primul fiind prăznuit la 19 noiembrie, iar Sfântul Iosafat sau Ioasaf la 26 august.

Credința vie și profunda evlavie a acestor sfinți să servească tuturor drept exemplu în practicarea virtuților creștin-ortodoxe!

Pr. iconom Al. Petrescu.

CAPITOLUL I

Băiatul vesel

Înainte cu o mie și mai bine de ani, regele Avenir domnea peste India, una din cele mai frumoase și mai mari împărății din Orient. Acest rege era puternic, viteaz, înțelept și fericit în toate făptuirile sale. Înfățișarea sa nobilă, plină de demnitate și maiestate, inspira respect. Avea nenumărate comori de aur, pietre prețioase și mărgăritare, într-un cuvânt avea tot ceea ce își dorea. Numai un lucru îi lipsea: nu avea copii.

În sfârșit, i se născu un fiu. Pentru aceasta el avu o bucurie nespusă. Invită la masă pe toți cei mari ai împărăției sale, dădu serbări poporului său și porunci să se împartă daruri bogate săracilor din împărăția sa.

După aceea, chemă pe bărbații cei mai înțelepți ai împărăției sale spre a se sfătui cu ei în privința educației nou-născutului prinț și moștenitor al tronului.

Învățații acelei țări, care se numeau magi, de-abia putură să înțeleagă din cititul stelelor și să-și dea cu părerea ce se va întâmpla unui copil în viața sa. De aceea, regele îi întrebă și le zise:

– Spuneți-mi: ce va ajunge acest copil?

Poate numai spre a-l linguși, ei îi preziseră că acest prinț va deveni cel mai mare și cel mai puternic dintre toți regii.

Unul dintre acești învățați, un om bătrân și respectabil, care de fapt era cel mai înțelept dintre toți, zise:

– Da, el va fi cel mai mare și mai fericit rege din câți au trăit în Răsărit dacă va urma înțelepciunea. Însă numai tu, o, rege, să-l lași ca să fie crescut departe de curtea ta regească și să-i dai ca învățători pe cei mai înțelepți și mai virtuoși profesori.

Regelui îi plăcu acest sfat și se hotărî să-l urmeze. El porunci să se pregătească pentru prințul moștenitor și să se împodobească cât mai frumos unul dintre palatele sale, care era departe cu câteva mile de cetatea unde era palatul regal și se afla într-un frumos ținut de țară. Apoi, alese cu ajutorul acestui bătrân, pe viitorii educatori.

După ce prințul trecuse de primii ani ai copilăriei, regele însuși îl conduse în acel loc unde urma să locuiască. El îi arătă încăperile împodobite ale palatului, sălile din lemn de cedru cu ornamente de aur, ale căror pereți erau acoperiți cu tapete prețioase și multe alte lucruri minunate a căror strălucire uimea ochii unui muritor de rând. De asemenea, porunci să i se arate obiectele de artă lucrate din aur și împodobite cu pietre prețioase ce scânteiau precum lumina soarelui.

El îl însoți apoi pe prinț în minunatele grădini și-l plimbă printre straturile pline cu flori de toate culorile, printre șirurile lungi de portocali și lămâi încărcăți cu flori frumos mirositoare și alți pomi cu fructe purpurii, pe sub umbra plăcută a palmierilor înalți ale căror coroane de frunze dădeau cea mai plăcută umbră în zilele calde ale verii. Îi arătă lacul limpede ca oglinda, în mijlocul căruia se ridica o fântână arteziană asemenea unui stâlp de cristal, din care cădea neîncetat apa în șuvoaie mici, semănând diamantelor strălucitoare. Pe

lac, înotau maiestos încoace și încolo ca niște doamne, lebede albe ca zăpada cu gâturile grațios arcuite. Jos, în adâncimea apei, se vedeau pești aurii, un fel de crapi mici, de o minunată strălucire, lucitori ca și aurora. Grădina era înmiresmată de un miros plăcut și răsuna de cântecul vesel al păsărilor. Sus, pe o pajiște luminată de soare, un păun își răsfirea penele sale colorate și sclipitoare; felurite păsări de toate culorile își ciuguleau nestingherite hrana împrăștiată înaintea lor; mai departe, la umbra tufișurilor mirositoare, se odihneau fazanii aurii și argintii. Prințul se arată mult mai încântat de grădina aceasta minunată, decât de frumusețile palatului spunându-i tatălui său că va rămâne bucuros aici. Tatăl său îi făgădui că-l va vizita cel puțin o dată pe săptămână și se întoarse mulțumit la castelul său.

Regele se socotea fericit, deoarece văzuse până acum împlinite toate dorințele sale. Dar și mai fericit îl făcea gândul că fiul său va deveni într-o bună zi un rege mai mare și mai vrednic decât el însuși. Cu toate acestea, regele Avenir, pe lângă toate bogățiile și mulțumirile sale, simțea adesea și o mâhnire. „Ce sunt toate acestea pe care eu le am?”, zicea el adeseori. „Nimic nu durează”. Acest palat o să-l părăsesc odată și, petrecut cu mâhnire de mulțimea slujitorilor curții mele, în mormânt va intra trupul meu cel mort. Nimic nu rămâne după moarte”.

„Totuși”, zise el, „voiesc să-l cruț pe fiul meu cel puțin în floarea vieții de această tristețe care mă apasă și care-mi risipește toate bucuriile.”

De aceea, el dădu prințului ca învățători numai astfel de bărbați care se bucurau de tinerețe, frumusețe și de cea mai înfloritoare sănătate. Numai tineri de bun neam

trebuiau să-l slujească. Chiar pentru lucrarea grădinii fuseseră aleși numai oameni tineri și voinici. El porunci învățătorilor să nu vorbească niciodată prințului despre ticăloșia oamenilor și despre moarte. Dacă vreun învățător sau servitor s-ar îmbolnăvi, atunci el trebuie să fie îndepărtat în mod secret din palat. El porunci ca palatul și grădinile să fie înconjurat cu șanțuri adânci și cu ziduri înalte. Opri – sub pedeapsă cu moarte – intrarea oricărui străin în palatul prințului, fiindcă el ar putea chiar și în mod întâmplător să vorbească despre moarte. Mai dădu poruncă a nu se lăsa deloc să se înfățișeze înaintea prințului oameni bătrâni a căror înfățișare i-ar aduce gânduri cu privire la scurtimea vieții și moarte. Poruncile regelui au fost executate întocmai.

Prințul creștea fără nici o grijă, fără să știe ce este supărarea, durerea, suferința și moartea. Viața sa era o continuă fericire și nu putea gândi că pe pământ mai este și altceva decât aceasta. El nicidecum nu presimțea că această lume este o vale a plângerii pentru om. Totul era pentru el un paradis fără sfârșit. În naivitatea sa își închipuia că totul pe pământ rămâne neschimbat. Nici o umbră de bănuială nu avea despre nestatornicia lucrurilor din lume și că toate, frumusețea, tinerețea, bucuriile pământești sunt deșertăciune. În fericirea sa nevinovată nu ar fi crezut că tot ce este în lumea aceasta după cum are început așa are și sfârșit. Nu i-ar fi trecut prin minte că omul este trecător, un călător în această lume ce se îndreaptă spre moartea care poate veni uneori foarte curând.

CAPITOLUL II

Un bătrân

Crescând, prințul ajunsese la vârsta tinereții și de aceea se simți oarecum îngrădit în încăperile palatului ce întrecea în strălucire multe palate din lume. Din înălțimea ferestrelor, din turnuri putea să privească valea întinsă prin care curgea râul Indus. Fără să știe că de fapt era un prizonier în cetatea necunoștinței adevărului, tinerețea sa îi cerea mai multă largime, libertate de a umbla pe căi încă neumblate, căci sufletul tânjește veșnic după libertate și este într-o continuă căutare a necunoscutului. Învățătorii săi se străduiau să-i abată mintea de la aceste gânduri. Cu toate acestea, regele, tatăl său, îi îndeplini dorința și pleca cu el, din când în când, în mici călătorii de plăcere. Se îngrijea însă pentru aceasta, ca prințul să nu vadă nimic ce ar putea să-l întristeze. Peste tot erau primiți cu alai. Pretutindenii vedea doar oameni veseli, îmbrăcați în haine de felurite culori, cântând și bucurându-se în jocuri și distracții. Prințului îi plăceau aceste călătorii, dar i se păreau prea rare.

Iată, însă că, într-o bună zi, văzu că puntea care făcea legătura dintre palat și lumea din afară era lăsată în jos. Garda nu se afla prin apropiere. Atunci prințul ieși pentru prima oară singur în împrejurimile palatului. Întâmplarea, sau mai bine zis providența divină, făcu să întâlnească un bătrân gârbov, încărcat de povara celor

nouăzeci de ani. Capul încovoiat, pleșuv, mai păstra pe la tâmple puțini peri albi. Cu fața pliată de încrețituri și gura întredeschisă ce lăsa la vedere lipsa oricărui dinte, bătrânul își ridică spre el ochii cu pleoape ofilite. La vederea acestui tânăr uimitor de frumos vru să spună ceva, dar buzele sale, slabe și vineții, nu-l mai ajutau, iar mâinile tremurânde de-abia mai puteau să țină toiagul în care se sprijinea. Cu genunchii îndoțiți ce se clătinau la fiecare mișcare făcu spre el câțiva pași cu mare greutate și nesiguranță. Era pe drept cuvânt o icoană a slăbiciunii și o șubrezeniei omenești.

Prințul uimit la rândul lui și destul de speriat se dădu înapoi cu câțiva pași și zise:

– Ce ești tu? Ești un om? Sau ce fel de ființă ești?

Bătrânul clătină din cap cu mirare și zise cu o voce slabă și răgușită:

– Ce să fiu altceva, decât un om? Desigur, eu sunt un om ca și tine.

– Dar ce ți s-a întâmplat, strigă prințul, de ai ajuns într-o stare așa de plâns? Sau ai fost întotdeauna așa?

– Nu înțeleg de ce întrebi asta, zise bătrânul. Capul meu era odată aproape la fel de mândru ca și al tău. Brațul meu era încă și mai puternic decât este al tău acum, iar picioarele mele erau atât de tari, încât cu puțină osteneală aș fi putut să sar peste această groapă largă de aici.

– Asta-i ciudat, zise prințul. Atunci cum de ai ajuns așa? Spune-mi drept!

– Tu pui întrebări care mă umplu de mirare, zise bătrânul. Eu sunt un bătrân care am aproape nouăzeci de ani. Bătrânețea aduce cu sine astfel de neputințe. Aceasta n-o știi tu?

– Nu, zise prințul, despre aceasta n-am auzit niciodată nici un cuvânt. Dar spune-mi, la toți oamenii se-ntâmplă așa?

– Eu nu înțeleg, cum nu știi ceea ce și un copil cunoaște, zise bătrânul. Desigur, tuturor oamenilor li se întâmplă așa ceva, regelui ca și cerșetorului. Când au să ajungă bătrâni de optzeci sau nouăzeci de ani, atunci se vor veșteji și vor fi ca mine acum, asemenea unei umbre omenești. Dar puțini oameni ajung o vârstă atât de înaintată. Unii mor chiar în tinerețea vieții.

– Mor?, strigă prințul. Ce e asta? Nici despre aceasta n-am auzit niciodată nimic.

– Ah, dar tu ești un tânăr cu totul neștiutor, zise bătrânul. Cum n-ai auzit tu vorbindu-se niciodată de moarte?

– Moarte?, strigă prințul, acesta este pentru mine un cuvânt nemaiauzit. Spune-mi, ce vrei să zici cu asta?

– Ei bine, zise bătrânul, fiindcă tu nu știi ceea ce toți oamenii știu, atunci ascultă să-ți spun ce este moartea.

Cel ce moare nu mai vede nimic; soarele este stins pentru el, sau mai bine zis, ochii săi sunt stinși. El nu mai aude vocea prietenului său; nu mai simte nici chiar bubuitul tunetului. Măinile sale sunt reci ca gheața și țepene; tot trupul său zace nemișcat ca și piatra de pe pământ. Atunci el începe a putrezi. Fața sa se desfigurează în mod îngrozitor; el răspândește un miros de nesuportat. De aceea, mai înainte de a se întâmpla aceasta, îl bagă repede în pământ, într-o groapă adâncă numită mormânt sau, după obiceiul altor popoare, este ars și prefăcut în cenușă. Miră-te, îngrozește-te, cum vrei! Altfel nu poate să fie.

– Cum, strigă prințul, cu toți oamenii o să se întâmple așa?

– Cu toții, cu toții fără deosebire, zise bătrânul, fie că ar locui în colibe sau în palate. Tu ai auzit deja: bătrânii trebuie să moară, tinerii pot să moară. Eu trebuie să mor poate și astăzi, căci sunt deja cu un picior în groapă. Cu toate acestea, poți chiar tu să mori înainte de mine.

Foarte uimit, prințul se întoarse repede în palat, pe puntea care tocmai urma să se ridice.

CAPITOLUL III

Tânărul întristat

Printre învățătorii prințului, se găsea un om cu numele Zardan în care el avea o deosebită încredere. Acesta era un om foarte simplu, care niciodată nu lăsa pe prinț, ci întotdeauna îi spunea adevărul. Prințul, deși nu cunoștea întocmai lămurit aceasta, o simțea însă cu sufletul său nevinovat. La acesta veni el în grabă și îi zise:

– Scumpe Zardan! Vino cu mine în grădină, unde nu ne aude nimeni. Eu am să-ți vorbesc despre lucruri foarte importante.

Învățătorul înțelese imediat că se petrecuse ceva văzând fața schimbată a prințului și de aceea îl urmă fără zăbavă.

– Mi s-a întâmplat ceva foarte ciudat, zise prințul. Am văzut o ființă, care nu știu dacă era o fantomă sau un om.

Prințul povesti convorbirea cu bătrânul.

– Acum, zise prințul, spune-mi dacă este adevărat ceea ce mi-a spus această făptură vrednică de compătimire sau dacă m-a mințit spre a mă înfricoșa.

Zardan, încremenit de ceea ce povestea prințul, un timp nu putu să scoată un cuvânt. Îl întristă spaima prințului pe care tocmai el trebuia să-l ferească de toate acestea. Prințul, nesupravegheat pentru o clipă, a ieșit

afară pe poarta palatului și a grădinii care-l înconjură, împotriva poruncii severe a regelui. Prin urmare, bietul om era așa de înspăimântat încât fața lui deveni palidă ca moartea.

În neștiința sa, prințul înțelese greșit starea lui de frică și zise:

– Tu ești palid. Spune-mi, nici tu n-ai știut până acum ceea ce mi-a povestit bătrânul? Nici tu n-ai văzut nici-odată un bătrân?

– Ah, iubitul meu prinț, zise Zardan, toate acestea îmi sunt foarte bine cunoscute. Tatăl tău însă voia să te ferească de asemenea lucruri triste, de aceea te-a așezat în acest palat unde să nu ajungă nimic din cele pe care le-ai descoperit acum. Te rog să nu-i spui nici un cuvânt despre aceasta căci, atunci, va deveni foarte mâniș. Eu și toți supraveghetorii tăi, învățători și prieteni, vom cădea în dizgrație și vom fi pentru totdeauna îndepărtați de la tine și deci nenorociți.

– Ei bine, zise prințul, îmi dau cuvântul meu că voi tăcea. Spune-mi însă adevărul: așa este, cum mi-a spus bătrânul?

– Ah, scumpul meu prinț, zise Zardan, nu pot să-ți ascund aceasta: așa este și nu poate fi altfel. Eu și toți servitorii tăi vom deveni odată tot așa de vrednici de plâns ca acel bătrân, și poate și mai devreme vom muri și vom putrezi în pământ; noi toți trebuie să ne prefacem în țărână sau în cenușă.

– Chiar și eu și tatăl meu?, întrebă prințul.

– Și tu și tatăl tău, răspunse Zardan. Nici puterea unui rege nu poate să împiedice aceasta.

– Asta-i groaznic! strigă prințul. Toți, toți! Și tu și tatăl meu! Dar ascultă, ce-mi veni în gând acum: unde